

Цифрова трансформація як спосіб побудови смарт-суспільства

Сучасна зміна управлінського, економічного та соціального ландшафту в значній мірі обумовлена цифровими технологіями, що трансформують спосіб людського життя та алгоритми функціонування підприємств і органів публічної влади. Враховуючи прискорений вплив інформаційних технологій на суспільство, взаємопроникнення різних сфер та напрямів, межі дії державного управління на підпорядковані об'єкти стають нечіткими. Майбутні перетворення передбачають вибудовування нових технологій та моделей управління на основі повноцінної заміни існуючої парадигми, що більшою мірою була сформована в «доцифрову» епоху.

Цифрова трансформація є організаційними чи суспільними змінами на основі впровадження цифрових технологій в усі аспекти взаємодії з людиною. Трансформаційні зміни виявляються в разі виникнення інноваційних методів роботи в процесі використання технологій, що заміщує просте розширення або підтримку традиційних підходів.

Цифрова економіка стала логічним продовженням поступового проникнення інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), великих даних, хмарних технологій у соціальну тканину суспільства. Знання та інформація дозволили створити сучасну форму соціально-економічного розвитку, яка оптимізує структуру економіки та підвищує продуктивність праці. Штучний інтелект, доповнена реальність, технологія блокчейн, бездротова передача енергії, 3Д-друк та ін. змінили старі технології досліджень, виробництва та надання послуг. Залежно від різних підходів щодо вимірювання, розмір цифрової економіки становить від 4,5 до 15,5% світового ВВП. Майже 40% доданої вартості, створюваної в світовому секторі інформаційно-комунікаційних технологій, припадають на США і Китай. Однак по відношенню до ВВП частка цього сектора вище всього в китайській провінції Тайвань, Ірландії та Малайзії. Число зайнятих в секторі ІКТ в світі виросло з 34 млн. осіб у 2010 р. до 39 млн. осіб у 2015 р., при цьому найбільший відсоток зайнятих (38%) працює в сфері комп'ютерних послуг. За цей же період частка сектора ІКТ в загальній зайнятості збільшилася з 1,8 до 2%.

Внаслідок надзвичайної ситуації з охороною здоров'я, спричиненої появою COVID-19, 4,6 млрд. громадян країн G20 стикаються із спробами зберегти продуктивність, практикуючи соціальне дистанціювання. Попит на послуги ширококутового зв'язку зріс завдяки заходам, пов'язаним з перебуванням вдома та віддаленій роботі. Нова рекордно висока пропускна здатність була зафіксована в мережі Інтернет у країнах G20 з чистим збільшенням за період з грудня 2019 р. по березень 2020 року до 47% загальної пропускної здатності, що мали окремі країни.

Основу цифрової трансформації становить технологічний аспект, набори даних і бізнес-моделі як рушійні сили, що лежать в основі зазначеної трансформації, і спираються на аналіз «векторів» цифрової трансформації у багатьох сферах політики. Структура включає сім взаємопов'язаних вимірів політики: доступ; використання; інноваційність; робочі місця; соціальне процвітання; довіра; відкритість ринку. Використання переваг та вирішення проблем цифрової трансформації вимагає координації в усіх сферах політики, що передбачає розгляд питань, які дотичні до інших аспектів структурної політики.

Ці глобальні процеси цифрової трансформації не минули й Україну. Положення та зміна стану України в системі координат «індекс цифровізації економіки» та «ВВП на душу населення» свідчить про те, що Україна відстає за ступенем цифровізації економіки не тільки від розвинених країн, а й країн, що розвиваються, та подальше розширення цифрових технологій не перетворюється в збільшення випуску товарів і послуг. Крім проблеми подолання перешкод, пов'язаних з технологічним відставанням, Україна стикається з низкою викликів, які створюють кіберзлочинність, атаки на сайти та бази даних органів державної влади, кібершпигунство. Необхідність захисту користувачів та постачальників цифрового контенту від кібератак, вірусів та шахрайства вийшла на нові рівні, коли глобальний зсув економічної діяльності в Інтернеті ще більше пришвидшився пандемією COVID-19. Забезпечення довіри приватних осіб та підприємств до середовища Інтернету є вирішальною основою для цього зрушення.

Подальший розвиток цифрової трансформації вбачається у побудові смарт-суспільства, в якому «цифрова держава» зможе передбачувати та задовольняти складні й індивідуально диференційовані потреби конкретної людини на основі її персональних ознак та інтересів, формуючи інтегральний масив високоякісних послуг у різних сферах діяльності. Безумовно, смарт-суспільство має формуватися на основі своєчасного впровадження інновацій; модернізованої системи освіти; функціонування нових парадигм державного управління, які взаємодіють з більшістю соціальних та бізнес-процесів; можливостей громадян безпосередньо впливати на основні процеси цифрової трансформації та контролювати зазначені дії.